

VZLET

(Ne)známe tradície
Interview s Mgr. Radačovskou
Už sme vyliečení

číslo 2 ročník 20

Gymnázium Lipany

Vzlet
číslo 2

december 2018
ročník 20

Vydavateľ:
Gymnázium Lipany
Komenského 13
082 71 Lipany

Koordinátorka:
Mgr. Alena Slobodníková

Šéfredaktorka:
Marianna Ščerbová

Do časopisu prispeli:
Adrián Andraško, Miroslav
Berdis, Martin Bujňák,
Mária Duranková, Viktória
Fedáková, Kristína
Genčúrová, Stanislav
Girašek, Ema Haladajová,
Mária Kromková,
Sebastián Lukáč, Adam
Mochňák, Tatiana Pistráková,
Marianna Ščerbová, Mária
Šenitková, RNDr. Adriana
Trojanovičová

Grafická úprava:
Filip Šašala

Jazyková úprava:
Mgr. Dušan Kazimír, PhD.

Fotografie:
Z archívu školy, internet

Adresa redakcie:
Časopis vzlet
Gymnázium Lipany
Komenského 13
082 71 Lipany

E-mail
casopis.vzlet@gmail.com

Úvodník

Milí čitatelia,
s príchodom chladných decembrových dní sa k vám dostáva posledné vzletácke číslo v tomto roku. Náš časopis je aj v tomto prípade plný zaujímavých postrehov študentov z rôznych exkurzií, ale aj aktivít, pri ktorých sme sa neraz pozreli na vyučovanie z inej perspektívy. Tí najšikovnejší prírodovedci si za odmenu odskočili do Košíc, aby sa sami stali na chvíľu výskumníkmi, praktickú jazykovú skúšku doladenou umením sme si pripomenuli Deň jazykov. V našej tradičnej rubrike budete mať znova možnosť nazrieť do jedinečného sveta spoza školských lavíc. V púťavom

rozhovore sa vám pani učiteľka Radačovská predstaví z trochu iného uhla, ako ju poznáte z chodieb nášho gymnázia. Vaše prepracované hlavy jednoznačne zresnetujú pri čítaní vlastnej tvorby z pera našich šikovných študentov. A to nie je všetko! Ponúkame i možnosť zasmiať sa na vašich vlastných múdrostiach či nakuknúť do sveta finančnej gramotnosti.

Veríme, že vám prirodzená zvedavosť nedovolí pustiť toto číslo z ruky, kým ho nedočítate do konca.

Príjemné čítanie všetkým praje

Vaša Majka

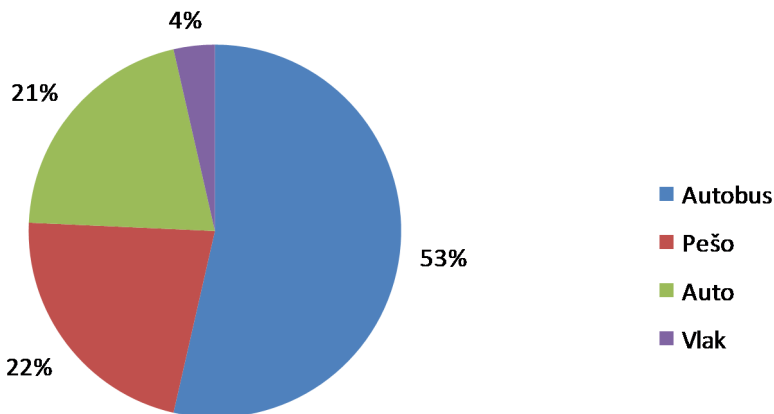
„Ak má človek vyžarovať slnenčné svetlo na ďalších ľudí, najprv ho musí mať vo svojom vnútri.“

Romain Rolland

Obsah

Anketa	3
Keď ide karta	3
Noc výskumníkov	4
Muszyna jest barzo ładne miasto	5
(Ne)známe tradície	6-7
Záhrada, ktorá učí	8
Už sme vyličení!	9
Na slovíčko s Mgr. Máriou Radačovskou	10-11
Finančná nezávislosť	12
Ako sa nám to páčilo?	13
Slovník finančnej gramotnosti	14-15
Dali sme NATO, lebo máme na to	16-17
Vlastná tvorba	18

Ako prichádzaš do školy?

Na otázku odpovedalo 140 žiakov.

Keď ide karta

Čo sme si zapamätali z našich hodín.

Učiteľ: Keď naučili medveďa bicyklovať, prečo by ste sa vy nenaučili filozofiu.

Učiteľ: Povedz mi ten zázračný postup, ako sa dá písať bez pera, keď si otočený chrbtom k zošitu.

Žiak: Ešte neviem, ale ja na to určite prídem.

Učiteľ: Skontrolované?

Žiak: Prešiel som.

Učiteľ: Koho?

Učiteľ: Utíšite sa už. Mám pocit, že keď som sem vošiel, bolo tu tichšie. Nevie, či ma takto vítate alebo čo. Ste ako ovce, tie tiež začínú bľačať, keď k nim príde bača.

Učiteľ: Milujem slovíčko aha. Vaša reakcia v podobe tohto slova na môj monológ je v tejto triede neuveriteľným dôkazom toho, že rozmýšľate.

Učiteľ: Filip, kus života do toho umierania, lebo zomrieš a ani nebudeš vedieť kedy.

Noc výskumníkov

V posledný septembrový piatok tohto roku – 28. 9. 2018 sa paralelne v 24 štátoch Európy uskutočnil festival s názvom *Noc výskumníkov*. Na tomto podujatí sme sa zúčastnili aj my, žiaci Gymnázia v Lipanoch. Za odmenu bolo vybraných 29 žiakov, a to za účasť v prírodovedeckých súťažiach ako Klokán, Expert geniality show, Matematická olympiáda, Fyzikálna olympiáda a iné.

Festival bol organizovaný na Slovensku v piatich mestách – Bratislava, Banská Bystrica, Žilina, Poprad a my sme navštívili metropolu východu – Košice.

Podujatie bolo pripravované študentmi slovenských univerzít s prírodovedeckým zameraním. Jeho hlavným cieľom bolo nasmerovať a motivovať mladých ľudí k väčšiemu záujmu o prírodovedné predmety a o vedu. Organizátori sa o to snažili prostredníctvom workshopových stánkov, v ktorých sme si mohli vyskúšať základné vedecké bádania, využívanie matematických vedomostí v praktickom živote, prácu s inteligentnými robotmi, ale aj nazretie do práce archeológov či historikov.

Každého z nás zaujalo niečo iné, ale najväčší úspech zožal workshopový stánok

s robotmi, ktorí boli vytvorení na rôzne účely. Najviac sa nám páčil robot z lega, ktorý plnil zadávané príkazy programátora. Všetkým nám žiarili oči túžbou vlastniť ho. Mladí programátori sa nám zdôverili, že vytvoriť takúto hračku je nielen časovo, ale aj finančne náročné, ale určite veľmi zaujímavé.

Počas tohto dňa sme sa presvedčili, že veda v žiadnom prípade nie je nudná, ťažkopádna a nebudaj komplikovaná, ba práve naopak. Ak máš v sebe kúsok trpezlivosti, ponúka ti dobrodružstvo a neočakávané zážitky, ktoré sú dobrou motiváciou. Zároveň v tento deň sme zažili, aké je to byť vedcom, a utvrdili sme sa v tom, že každý z nás svojimi poznatkami môže prispieť k pokroku.

Sebastián Lukáč, II.B

Muszyna jest bardzo ładne miasto

Keď si myslíš, že ísť na výlet v maturitnom ročníku je nemožné, ostaň a dočítaj to do konca 😊

Možno sme si to mysleli aj my štvrtáci, ale naša triedna učiteľka Mária Vokálová nás jasne presvedčila o opak, a to 4. októbra 2018. Samozrejme, nebola na to sama, jej komplikom bola aj pani učiteľka Petronela Vavreková so svojou triedou kvintou, ktorí nám tak povediac kryli chrbát. Ich plán bol veľmi zaujímavý.

Často si Poľsko zamieňame len s obyčajným sobotným nákupom či sezónnymi zlavami, čo nie je možno až také zlé, pretože to svedčí o ich šikovnosti a vyspelosti, ale nevšímame si ich kultúru, pamiatky, unikáty. A to bolo hlavným cieľom našej malej exkurzie. Pozreli sme si mesto Muszyna, ktoré leží severne od nášho mesta Lipany. Je asi o polovicu väčšie a nachádza sa v ňom veľa kultúrnych, športových a turistických možností. My sme navštívili Biblickú záhradu, v ktorej sme si mohli naživo prečítať časti Biblie, vidieť rastliny rastúce v daných častiach biblických krajín a mohli sme nahliadnuť do ich kultúry. Ako však býva zvykom, deťom sa najviac páči to,

keď sa prehlíadka skončí a oni sa môžu vrhnúť do svojho detského sna. A ten sa stal skutočnosťou - stavali sme si lego ľudskej veľkosti, zabávali sa a boli plní detskej radosti. Mnohí si vyskúšali svoje znalosti poľštiny a urobili veľmi silný

prvý dojem.

Možno by sme tam aj ostali, ale čakalo nás oveľa väčšie dobrodružstvo, ktoré sme si nemohli nechať ujsť. Tým dobrodružstvom bola opäť záhrada, ale nielen taká hocijaká, bola to Záhrada zmyslov, čo v nás okamžite evokuje záhradu plnú vône, krásy, hebkosti, pokojného vánku a jemného spevu našich operencov, ktorá ponúka možnosť dotknúť sa. To všetko dokopy vytváralo jedinečnú harmóniu prírody. Prechádzka, údiv a pocit slobody nám pomohlo trochu sa uvoľniť z rýchleho maturantského študijného tempa. Nechýbalo ani množstvo výnimočných fotiek či spontánnych nápadov. Takto sme mohli prežiť krásne jesenné popoludnie s našimi spolužiakmi a učiteľmi, za čo im veľmi pekne ďakujeme.

Mnohokrát sa ženieme dialkou za veľkými vecami, a pritom zabúdame, že okolo nás je tých veľkých vecí oveľa viac.

Viktória Fedáková, IV.A

(Ne)známe tradície

Pri príležitosti Európskeho dňa jazykov si u nás na gymnáziu už tradične pripravili žiaci pod vedením svojich učiteľov interaktívny kultúrny program pod názvom Tradície známe neznáme. Cieľom bolo predstaviť spolužiakom, ale i žiakom z okolitých škôl netradičné zvyky a tradície krajín, ktorých jazyky sa u nás na škole vyučujú.

Do priestorov mestskej galérie sme sa na chvíľu snažili preniesť atmosféru jednotlivých sviatkov v podobe spievanej, hranej i odtancovanej. V mestskej galérii panovala priateľská nálada od začiatku až do úplného konca programu. Publikum, ktoré bolo sprvu trochu nesmelé, pochopilo, že sa nie je čoho báť, a začalo sa aktívne zapájať do pre nich vopred pripravených aktivít. Cieľom programu bolo, aby žiaci neodchádzali len s tým, že dnes bol ďalší deň, keď sa neučili, ale aby si každý žiak či učiteľ odniesol niečo nové - nový poznatok o danej krajine, naučil sa nejaké nové slovíčko a prežil príjemné chvíle.

Odštartovali sme v Nemecku. Pod scenár sa podpísali Mgr. Ľ. Tomková a Mgr. A. Slobodníková. Nemecký jazyk sa niesol vo veľmi veselom duchu. Weiberfasching

(babský fašing) má korene už v minulosti, ale zachoval sa dodnes. Koná sa koncom februára v rôznych kútoch Nemecka. V tento deň ženy preberajú vládu nad mestom, a to presne o 11.11 hod. Strihajú mužom kravaty ako symbol toho, že nad nimi preberajú moc. Na uliciach sa všetci bláznia, tancujú a spievajú. A presne tak nám to predviedli i naši spolužiaci. Celá galéria spievala, tancovala, strihali a zbierali sa kravaty a účinkujúci si to taktiež výborne užili.

Naši ruštinári pod vedením PaedDr. V. Kučinovej zmenili strunu z veselej na vážnu. Predstavili nám sviatok rodiny, ktorý možno nemá korene v dávnej minulosti, ale čo je silnejšie puto ako rodina? Deň rodiny sa pripomína už tradične 8. júla. Naši spolužiaci nám krásne a zrozumiteľne prostredníctvom legendy vysvetlili, prečo a ako vznik

kol tento sviatok. A to všetko bolo simultánne predstavené v ruštine. Taktiež bola v programe zahrnutá krátka lekcia z ruského jazyka, kde som sa aj ja sám naučil vymenovať členov rodiny v tomto jazyku. Čerešničkou na torte bola po rusky odspievaná hymna rodiny, keď mi až zimomriavky behali po tele. Veľa ľudí, viachlas, silná emócia. Nacvičené do posledného detailu. Samozrejme, i preto si ruský jazyk vyslúžil veľký aplauz.

Je viac ako isté, že 26. novembra v USA moriaka nezohrajete. Každý, kto to stihol, má šťastie, a kto nie, ostali mu len oči pre plač a na večeru iba prázdna misa (alebo obyčajné kura?). Samozrejme, že keď som spomenul moriaka, asi si vybavíte jeden z najznámejších amerických sviatkov, a to Thanksgiving Day – Deň vďakyvdania. Žiaci nám v angličtine pod režisérskou taktovkou Mgr. V. Kerpcárovej zahrali veľmi vtipnú, ale hlavne modernú scénu s moriakom a dievčaťom, ktoré chcelo moriaka - svojho kamaráta - zachrániť pred tým, aby skončil na tanieri. Jej dobrý dedko nielen jej, ale i publiku vysvetlil celú históriu tohto sviatku a nakoniec sa dohodli, že ho nezjedia. Oceňujem spôsob spracovania i nápadité kostýmy. Ten moriak bol jednoducho na zjedenie.

Zrazu nastal pre diváka kultúrny šok. Z Ameriky sme prešli na juh Európy do temperamentného Španielska. Naši španielčinári sa pobrali úplne iným smerom. Ale veľmi originálnym. Zatiaľ čo ich scénu tvorila doslova jediná mapa, stavili na prezentáciu mnohých sviatkov, a to ukázkami s živými účinkujúcimi. Celé sa to začalo na palube lietadla, ktorého cestujúci mali počas letu viacero zastávok na rôznych miestach Španielska. Vzduchom letali paradajky, prebehli okolo nás cowboy z koridy, ochutnali sme tradičné španielske churros a nealkoholickú san-

griu. Dojímavým momentom bola spomienka na španielsku sopranistku Montserrat Caballe, ktorej pieseň zaspievala naša primánka. Za tento zaujímavý nápad a jeho zinscenovanie pod vedením Mgr. S. Tobiašovej si španielsky jazyk odniesol jeden z najväčších potleskov v programe.

V závere programu sme sa vrátili opäť na Slovensko. Naši spolužiaci nám priblížili tradíciu umývania nevesty cez kosu, ktorá bola v minulosti súčasťou svadobných obradov. Krásne kroje, nevesta s tantou, ladnosť slovenských ľudových tancov a zvonivé hlasy našich dievčat. Závan nostalgie, ale i hrdosť na naše tradície, ktoré k nám priniesli naši spolužiaci pod vedením Mgr. M. Radačovskej a Mgr. M. Vokálovej. Zvládli to bravúrne.

A čo dodať na záver? Poďakovanie patrí všetkým učiteľom, žiakom, ktorí sa podieľali na tvorbe programu. Nemôžeme zabudnúť na PaedDr. L. Murinovou, lebo na generálnej skúške dotiahla každý drobný detail, ktorý bol potrebný. Som hrdý na to, že sa takýto projekt sa koná práve na našej škole. Dúfam, že po tomto veľmi úspešnom ročníku budú ďalšie a ďalšie. Je to veľmi náročné dať niečo podobné dokopy. Ale keď sa to podarí, pohľad na vydarené dielo veru stojí za to.

Adam Mochňák, kvinta

Záhrada, ktorá učí

Dňa 23. októbra 2018 sa v našej škole uskutočnilo slávnostné otvorenie Záhrady, ktorá učí. Študenti, členovia kolégia Zelenej školy, si pripravili pre hostí zaujímavý program s chutným pohostením.

Bolo mi potešením zúčastniť sa na prípravách a samotnom otvorení ako členke kolégia. Veľmi si vážim, že pozvanie prijali aj špeciálni hostia - pán poslanec PSK Jozef Kanuščák a Mgr. Karol Tkáč, riaditeľ SOŠ podnikania a služieb v Lipanoch, ale i žiaci s učiteľmi zo základných škôl v meste.

V úvode nás pani riaditeľka veľmi pekne privítala a moje spolužiačky predniesli úvodný príhovor. Potom bolo na rade samotné slávnostné otvorenie našej záhrady, ale došlo k menším komplikáciám. Aktom otvorenia malo byť prestrihnutie prútika záhradnými nožnicami. Mne sa to samo osebe nepozdávalo ako najlepší nápad, ale vraj to na skúške fungovalo. Po niekoľkých pokusoch sa to na oficiálnom podujatí teda nepodarilo, ale naša pani riaditeľka neváhala ani minútku a rýchlo, veľmi nečakane, prútik zlomila o koleno. Týmto sme slávnostne otvorili našu záhradu.

Potom sa hostia presunuli k miestu pripravenému na zasadenie jablone. I tento krát to vzala do vlastných rúk naša pani riaditeľka, a to doslova. Spolu s koordinátorkou Zelenej školy v slávnostných šatách a lodičkách a s ochotnou pomocou špeciál-

nych hostí zasadili a poliali jablň.

Nasledovala najdôležitejšia časť podujatia - praktické ukážky hodín v novootvorenej záhrade. Pozvali sme našich spolužiakov na hodinu chémie, slovenčiny či španielskeho jazyka i na prechádzku naším pocitovým chodníkom. Uznávam, lepšie by to bolo v lete naboso, ale i na to raz dôjde. Ja sama som si vyskúšala byť na chvíľu učiteľkou anglického jazyka a poviem vám, že to vôbec nie je jednoduché. Spolu s ostatnými členmi kolégia sme prezentovali ukážky hodín rôznych predmetov a všetky boli zaujímavé. Nie v triede, ale pod holým nebom, kde nám učebné pomôcky poskytuje sama príroda cez farby, chute, vône. Každopádne sme sa veľmi dobre bavili, spolužiaci zo susedných škôl, ale aj tí naši sa dozvedeli nové veci, naučili sa pár slovíčok aj zo španielskeho jazyka a myslím si, že sme si všetci podujatie náramne užili.

Na záver sme pohostili pozvaných hostí a naše zmrznuté ruky rozohrial teplý, chutný, ale hlavne veľmi zdravý čaj z vlastnej bylinkovej záhradky.

Tatiana Pistráková, 3.B

Už sme vyliečení!

Dňa 29. októbra 2018 sme boli prijatí do cechu študentského. Pre niekoho možno rutina, no pre nás, prvákov, čosi nové - zmiešané dojmy, otázniky v očiach a možno i štipka strachu. Naše gymnázium otvorilo opäť raz svoje brány a prijalo medzi seba rovných 60 nových tvárí.

Celý deň sa niesol v znamení chaosu a stresu nielen pre nás prvákov, ale aj pre tretiakov, ktorí si dali záležať na tom, aby všetko dopadlo podľa ich plánov a predstáv. Všetko sa začalo o 10.00 hod. a ako prví prešli zaťažkávajúcou skúškou žiaci prímy, pre ktorých si úlohy pripravila kvinta. V atmosfére divergencie sa popasovali s rôznymi úlohami, ktoré preverili ich šikovnosť a vynaliezavosť. Potom sme si na chvíľu oddýchli pri žrebovaní tomboly.

Nastala dlho očakávaná chvíľa a napätie medzi nami sa dalo krájať. Telocvičňa sa bleskovou rýchlosťou zmenila na nemocnicu a všetci boli zvedaví, ako sa predvedú nové tváre, ktoré od septembra brázdia chodby nášho gymka.

S malou dušičkou sme vstupovali do telocvične. Nechýbali tu lekári v bielych plášťoch so zjazvenými tvármi, ktorí si dali

za úlohu vyliečiť nás od rôznych neduhov. Najprv všetkých prvákov dali do karantény, kde sme si prešli kečupovou sprchou. Tá uvoľnila napätie, na niektorých tvárach vyčarila úsmev, na iných vzbudila pohoršenie.

Lekári z 3.A si pre nás pripravili rôzne „liečebné procedúry“. Každý z nás mal pridelenú úlohu a postupne sme ich pred očami spolužiakov a učiteľov vykonávali. Nechýbalo rozbíjanie vajčiek na hlave (skúška tvrdosti lebky), lízanie šľahačky z tváre (poskytovanie prvej pomoci), ohryzovanie jablka na visiacom špagáte bez pomoci rúk (skúška psychickej odolnosti).

Musím konštatovať, že liečebný proces sme úspešne zvládli a na záver sme poslušne zložili prísahu a stali sa hrdými študentmi Gymnázia v Lipanoch.

Marianna Ščerbová, 1.A
Kristína Genčúrová, 1.A

Na slovíčko s Mgr. Máriou Radačovskou

V našej škole vyučuje slovenský jazyk, dejepis a etickú výchovu. Okrem toho 17 rokov pod jej vedením žiaci vydávali školský časopis Vzlet a takisto dlhé roky viedla školskú knižnicu. V roku 2018 získala ocenenie PSK Pedagóg roka za našu školu. Nám sa ju podarilo tak trochu vyspovedať.

vymyslela som si žiakov a hrala som sa na ich prísnu vyučujúcu. Pôvodne som chcela študovať španielčinu v Bratislave, ale kvôli rodičom som ostala doma. Študovala som v Prešove slovenský jazyk a dejepis, neskôr ešte pribudla etická výchova. Nie je ľahké vyučovať tieto predmety, navzájom sa pre-pájajú a ja naozaj veľmi rada učím.

► Čo je podľa vás v tomto povolaní najkrajšie a najťažšie?

Najťažším v povolaní učiteľa je zodpovedať za správanie žiakov, dôverovať im, vcítiť sa do ich myslenia a dokázať ich naučiť to, čo sa od nich žiada. Najkrajším je to, že vás žiaci stále niečím prekvapia či už dobrým, alebo zlým. Dokážu nahnevať, ale aj potešiť. Keď prejavia snahu a pochopia, o čo vám ide, tak vaša práca má opäť zmysel.

► Aké boli začiatky Vašej učiteľskej kariéry?

Moje začiatky učiteľovania sa spájajú s Brezovicou, učila som tam 15 rokov. Učilo sa v starom kaštieli a drevenom baraku, dokiaľ sa vybudovala nová škola. Napriek tomu to boli veľmi pekné roky a len v dobrom si na ne spomínam.

► Ako si spomínate na prvé stretnutie s našou školou?

Ako siestačka som začala chodiť do tejto školy, na prvé pocity si už nepamätám, a pokračovala som až do maturity. Keď som vošla do zborovne ako učiteľka, zháčila som sa, keď ma vítali moji profesori. No moje rozpaky sa rýchlo rozplynuli po milom prijatí.

► Prečo ste sa rozhodli stať učiteľkou a prečo práve slovenský jazyk a dejepis?

Už odmala som chcela byť učiteľkou,

► Skúste porovnať školu/školstvo pred 20 rokmi a dnes. V čom vidíte najväčší rozdiel?

Je ťažké porovnávať školstvo dnes a pred 20 rokmi. Možno vymenovať plusy a mínusy, ale nemá to zmysel. Prečo? Žijeme v 21. storočí – počítače, internet, mobility výrazne zasiahli do života každého človeka. Slovenské školstvo „zaspalo dobu“, nedokážeme naplniť jej požiadavky a pripraviť žiakov na život za bránami školy. Pred 20 rokmi bola úplne iná situácia aj v školstve, aj v nárokoch na vedomosti, zručnosti a schopnosti žiakov. Budúcnosť s robotmi

a umelou inteligenciou pre dnešné digitálne deti prinesie prevratné zmeny.

► **17 rokov ste viedli náš školský časopis VZLET. Čo stálo pri zrode tejto myšlienky a ako by ste zhodnotili jeho históriu (Vaše „spolupôsobenie“)?**

Školský časopis Vzlet existoval už pred rokom 1976, z ktorého sa zachovalo iba jedno číslo, a mal podobu almanachu. Študentky Silvia Čorbová a Klára Bencová ma oslovili, že chcú písať do novín. V roku 1998 sme spolu s ďalšími spolužiakmi zostavili prvé číslo staronového časopisu Vzlet v zošitovej veľkosti. Prakticky dodnes vychádza školský časopis Vzlet. V školskej knižnici je archív vydaných čísel, takže záujemcovia si môžu pozrieť jednotlivé čísla. Školský časopis dokumentuje, čím žila škola a čo zažívali žiaci aj učitelia. Niekoľkokrát sa vymenili redakčné rady Vzletu aj Vzletáčika, bol obľúbený nielen kvôli ospravedlnenke, ale stal sa súčasťou života študentov a dôkazom ich tvorivosti, talentu a originality.

► **Časopis VZLET získal pod Vaším vedením viaceré významné ocenenia. Ktoré z nich si ceníte najviac a prečo?**

Od roku 1999 sme sa začali zúčastňovať celoslovenskej novinárskej súťaže Štúrovo pero vo Zvolene s naším Vzletom. Prvé roky sme boli ako učni, doslova sme časopis „robili na kolene“ bez skúseností a peňazí. Postupne sme sa zlepšovali vďaka kritike aj profesionálnemu prístupu porotcov, ktorí boli objektívni a fandili nám. Každé ocenenie sme si veľmi vážili, no asi najviac od Slovenského syndikátu novinárov, televízie Markíza aj od Ministerstva školstva SR za 10 rokov vydávania časopisu Vzlet

a organizovania súťaže školských časopisov pre základné školy. Dodnes väčšina časopisov vychádza vďaka šikovným žiakom a obetavým učiteľom.

► **Ste učiteľkou dejepisu, takže pohybovať v čase a priestore sa viete veľmi dobre. Ak by ste mali možnosť vybrať si obdobie, v ktorom by ste chceli žiť alebo stráviť nejaký čas, ktoré obdobie by to bolo a prečo.**

Ak by som si mala vybrať dobu, v ktorej by som chcela žiť, tak by to určite bola súčasnosť. Moja generácia je šťastná, lebo sme nezažili vojnu. Žijeme v mieri, prežili sme komunizmus. Naše deti vyrastali v slobode, môžu študovať, podnikať, cestovať po svete. Ak nie sme spokojní na Slovensku, zamestnáme sa v zahraničí. Ak sme ľuďmi so správnymi hodnotami, nemáme právo sa sťažovať.

► **Čo by ste chceli ako skúsený pedagóg odkázať žiakom našej školy?**

Skúste byť prosociálni mladí ľudia. Akí sú to? Prosociálny človek má rád nielen seba, ale aj druhých. Správa sa podľa tzv. zlatého pravidla: Čo chceš, aby robili tebe, rob aj ty druhým. A čo nechceš, aby robili tebe, nerob ani ty druhým.

Kolektív kvinty

Finančná nezávislosť

V mesiacoch jún až november 2018 sme na našej škole realizovali projekt Finančná nezávislosť. Bol to rozvojový projekt MŠVVaŠ SR Podpora organizačného zabezpečenia vzdelávania pedagogických zamestnancov v oblasti finančnej gramotnosti a výchovy k podnikaniu na rok 2018.

V rámci projektu 18. – 20. 9. 2018 absolvovali všetci pedagogickí zamestnanci gymnázia školenie v oblasti finančnej gramotnosti a výchovy k podnikaniu. Školenie pozostávalo z dvoch častí - teoretickej a praktickej. Prednášky boli zamerané na témy Národného štandardu finančnej gramotnosti.

Získané poznatky sme sa potom snažili prakticky aplikovať, pričom nám výdatne pomáhalo Finančná odysea. Je to vlastne hra o práci s osobnými financiami, o zvládání životných rizík. Vďaka variabilnému hernému systému bola každá hra jedinečná. Pomocou premyslenej stratégie investovania, úverov, zakladania firiem, prenájmu nehnuteľností si hráči vytvárali pasívny príjem a zveľaďovali svoj majetok. Želánym cieľom bolo zbaviť sa všetkých dlhov a vytvoriť si zázemie na bývanie so slušným

príjmom. Ten, komu sa to podarí ako prvému, dosiahol víťazstvo v hre – získal finančnú slobodu.

Pre potreby školy sme zakúpili Finančnú odyseu spolu s knihou Základy finančného zdravia v počte 12 kusov, odbornú literatúru nielen pre potreby vyučujúcich, ale aj pre potreby žiakov, napr. pri tvorbe ročníkových prác.

Ďalšou aktivitou v rámci projektu bolo zorganizovanie Dňa finančnej gramotnosti formou rovesníckeho vzdelávania, ktoré sa uskutočnilo 14. novembra 2018. Rovesnícke vzdelávania je založené na princípe „peer to peer“ čiže učenie „rovného s rovným“. Vychádza z tvrdenia, že žiaci dokážu látku, ktorú sami poznajú, jednoducho a jasne podať svojim rovesníkom alebo mladším spolužiakom. Žiaci sa na chvíľu stali učiteľmi, keď si formou rovesníckeho vzde-

lávania samostatne odovzdávali poznatky a informácie aktivitami z oblasti finančnej gramotnosti a výchovy k podnikaniu.

Vyrcholením projektu bola tvorivá dielňa pre vyučujúcich základných a stredných škôl, rodičov našej školy, na ktorom boli prezentované informácie, kde a akým spôsobom vzdelávame žiakov v oblasti finančnej gramotnosti a výchovy k podnikaniu, informácie o aktivitách študentských spoločností EAST, JA Firma (Jana

Dudášová, oktáva), gyMind, JA Firma (Marek Mikitka, septima), ukážky z rovesníckeho vzdelávania, práca s hrou Finančná odysea, odovzdávanie poznatkov a skúseností. Každý zúčastnený pedagóg dostal zbiereku 12 pracovných listov z oblasti finančnej gramotnosti, ktorú vypracovali vyučujúci našej školy.

RNDr. Adriana Trojanovičová

Ako sa nám to páčilo?

V nasledujúcich pár riadkoch ponúkame zopár reakcií študentov na Deň finančnej gramotnosti v našej škole, ktorý sme realizovali formou rovesníckeho vzdelávania. V každej triede nás čakala iná téma, iná forma odovzdávania vedomostí, iné tváre a iné zážitky.

V škole nás hra Finančná odysea veľmi zaujala, preto sme sa rozhodli požičať si ju na víkend domov. Naučili sme sa, ako fungujú úvery, a zistili sme, že splácať ich nie je také jednoduché. Zblížili sme sa s reálnymi finančnými problémami. Vyskúšali sme, ako sa podniká a pri hre sme sa veľmi bavili. Odporúčame ju všetkými desiatimi.

Tatiana Pistráková, III. B

Mňa zaujala téma prania špinavých peňazí. Dozvedela som sa, odkiaľ takéto peniaze pochádzajú, akým spôsobom sa „perú“. Takisto bolo zaujímavé počuť to od našich spolužiakov, ktorí niektoré veci možno vysvetlili jednoduchšie. V každej triede nás čakala iná téma, iní „učitelia“ a iná forma odovzdávania informácií.

Mária Šenitková, kvinta

Na finančnej gramotnosti sme sa s dievčatami snažili študentom našej školy vysvetliť rôzne pojmy, ktoré sa týkajú účtov. Myslíme si, že je to veľmi dôležité, lebo sú súčasťou života bežného človeka. Aj my sme sa pritom naučili veľa nových vecí a zistili sme, že je ťažké byť učiteľom. Musíte žia-

kov vedieť zaujať, a to nie je vždy jednoduché.

Ema Haladejová, II. B

Aký mal deň finančnej gramotnosti význam pre mňa? Najväčší význam vidím v tom, že všetky informácie, s ktorými sme sa oboznamovali, sú bežne používané v praxi, a preto by ich mal každý ovládať. Peniaze hýbu svetom a my musíme vedieť hýbať s nimi.

Stanislav Girašek, kvinta

Tento deň hodnotíme veľmi pozitívne. Aj keď sme učili svojich rovesníkov, my sami sme sa mnoho naučili. Získali sme nové poznatky z oblasti finančnej gramotnosti. Ja konkrétne som žiakov oboznamoval s úrokovými sadzbami. Tieto naše poznatky a skúsenosti budeme môcť využiť v budúcnosti, či už na vysokých školách alebo v živote. Sme veľmi radi, že sa naskytla takáto príležitosť.

Adrián Andraško, Miroslav Berdis, oktáva

Slovník finančnej gramotnosti

Aby ste sa mohli vzdelávať aj vy, naši čitatelia, prikladáme do nášho časopisu krátky slovník dôležitých pojmov z oblasti finančnej gramotnosti. Prajeme vám, aby ste nikdy nezažili bankrot a výška vášho účtu nikdy neklesla pod nulu—no jednoducho, aby ste boli finančne gramotní.

Akcia - cenný papier, s ktorým sú spojené práva akcionára ako spoločníka podieľať sa na riadení spoločnosti, jej zisku a na likvidačnom zostatku pri zrušení spoločnosti likvidáciou. Patrí do kategórie dlhodobých cenných papierov, vyjadruje podiel majiteľa na majetku konkrétnej spoločnosti.

Audit - súhrn nezávislých, objektívnych, overovacích, hodnotiacich a konzultačných činností zameraných na zdokonaľovanie riadiacich a kontrolných procesov so zohľadnením medzinárodne uznávaných auditorských štandardov.

Bankrot - neschopnosť dlžníka splácať záväzky, úpadok. Je to aj spôsob ochrany dlžníka pred veriteľmi pri neschopnosti splácať záväzky.

Bežný účet - bankový produkt, prostredníctvom ktorého môže klient vykonávať každodenné bankové operácie - vklad, výber a prevod peňazí na iný účet. Štandardnými službami spojenými s bežným účtom sú trvalé príkazy a inkasá. Za vedenie bežného účtu si obvyčajne banka účtuje poplatok.

Bonita – úverová spôsobilosť klienta (schopnosť splácať úver).

Čistá mzda (netto) - ak od hrubej mzdy odpočítame poisťné na zdravotnú a sociál-

ne poistenie, prípadne dôchodkové sporenie.

Dividenda - podiel akcionára na zisku spoločnosti, vyplývajúci z vlastníctva akcie spoločnosti. Na vyplatenie dividend nie je právny nárok, podlieha kolektívnemu schváleniu na valnom zhromaždení akcionárov. Môže byť vyplácaná vo forme peňažnej hotovosti alebo aj formou nových akcií.

Finančná gramotnosť - schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom osvojiť si zodpovedné celoživotné finančné správanie.

Fixná úroková sadzba - fixná úroková sadzba je úroková sadzba pri úveroch, ktorá sa počas doby fixácie nemení. Doba fixácie býva zvyčajne od 1 do 10 rokov.

Hypotéka - dlhodobý úver, ktorého účelom je nadobudnutie, výstavba alebo rekonštrukcia nehnuteľnosti. Podmienkou jeho poskytnutia je zriadenie záložného práva na nehnuteľnosť v prospech banky. Takýto úver, na rozdiel od hypotekárneho úveru, môže byť poskytnutý aj do výšky 100 a viac percent hodnoty založenej nehnuteľnosti.

Hypotekárny úver - úver s lehotou splatnosti najmenej 4 roky a najviac 30 rokov. Je zabezpečený záložným právom k tuzemskej nehnuteľnosti, financovaný prostredníctvom vydávania a predaja hypotekárnych záložných listov hypotekárnou bankou, ktoré poskytuje hypotekárna banka na zákonom stanovené účely. Môže byť poskytnutý maximálne do výšky 70 % hodnoty založenej nehnuteľnosti.

Inflácia – dochádza k všeobecnému rastu cien tovarov a služieb, nielen k rastu cien jednotlivých položiek. To znamená, že za jedno euro sa toho dá kúpiť menej ako v minulosti, resp. euro má menšiu hodnotu ako kedysi.

Riziko - miera pravdepodobnosti straty alebo neistoty návratnosti investície.

Ročná percentuálna miera nákladov (RPMN) - predstavuje celkové náklady spojené s úverom (napr. spotrebiteľským) alebo pôžičkou. RPMN je číslo vyjadrené v percentách. Do výpočtu sa zahŕňajú nielen výška úrokovej sadzby, ale aj poplatky, ktoré sú spojené s úverom alebo pôžičkou. Pre spotrebiteľa je najvýhodnejším úverom alebo pôžičkou tá, ktorá má najnižšiu hodnotu RPMN (pri rovnakej sume úveru a dobe, na ktorú je poskytnutý).

Dividenda - podiel akcionára na zisku spoločnosti, vyplývajúci z vlastníctva akcie .

Slovník základných pojmov
Národného štandardu
finančnej gramotnosti

Dali sme NATO, lebo máme na to

Nie je dôležité vyhrať, ale zúčastniť sa! To sa stalo našim heslom na ceste do Banskej Bystrice. Od začiatku sme si vraveli, že nás čaká veľké dobrodružstvo. S obrovskou chuťou a odhodlaním sme sa pustili na cestu objavovania. A stálo to za to!

V septembri sme sa na podnet našej pani profesorky Mgr. Moniky Pribulovej prihlásili na súťaž *Daj na TO*, ktorá pozostávala z 3 kôl. Bola organizovaná Euroatlantickým centrom, ktorého členovia sú študenti Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Začali sme originálnym internetovým kvízom. Odpovede na jednotlivé otázky sme mohli získať z náučných videí v anglickom jazyku, ale bola potrebná aj dávka originality. Spoločnými silami sme si vyskúšali, ako má pracovať zohraný tím. Po úspešnom absolvovaní kvízu sme postúpili do druhého kola, v ktorom sme písali esej na tému *Výhody a nevýhody členstva v organizácii NATO*. Bolo pre nás zaujímavé a veľmi náučné spojiť rôzne názory do jedného celku. Z prvotných 78 dvojčlenných tímov sa prepracovalo 10 tímov do záverečného tretieho kola, v ktorom prebiehala simulácia roko-

vania NATO. A tam sme predsa nemohli chýbať ani my!

Keď si to teraz premietame v mysli, je to pre nás splnený sen i poriadna životná skúsenosť. Mali sme možnosť vžiť sa do roly delegátov a zastupovať jednotlivé členské krajiny. Silné emócie nás burcovali už pri vchode do rokovacej miestnosti. Na každého delegáta čakalo miesto s vlajkou zastupujúcej krajiny, mikrofón, podklady na rokovanie. Bol to veľmi pozitívny aspekt, vďaka ktorému sme sa ľahšie vžili do kože nášho premiéra či prezidenta. Naše ruky dvíhali svoje menovky pri hlásení sa o slovo. Asi najzaujímavejšou, ale i veľmi náročnou úlohou bola komunikácia v tretej osobe, pričom sme museli na svoju osobu hovoriť: „Delegátka z Islandu si myslí...“. To sme si veru vyskúšali prvýkrát v živote.

Každé spontánne vystúpenie, critic-

ké myslenie a riešenie problému v nás zanechalo silné spomienky a hlavne skúsenosti, ktoré môžeme využiť v budúcnosti. Je lepšie raz zažiť ako sa o tom stokrát učiť. Bola to praktická skúsenosť toho, že nie vždy ten, kto má pravdu, vyhráva, víťaz je ten, kto vie správne využiť silu argumentov, dokáže sa presadiť, ale pritom kultívovane vstupovať do debaty a zvoliť si vhodnú stratégiu.

Na záver sme boli všetci zúčastnení ocenení certifikátmi, vecnými cenami a odmenou pre nás boli exkurzie do Prahy a Bratislavy. Naše kroky smerovali do nášho hlavného mesta. Cieľovou stanicou sa stalo Európske informačné centrum, kde sme sa okrem iného dozvedeli zaujímavé informácie o fungovaní Európskej únie, jej víziách do budúcnosti či budúcoročných voľbách do Európskeho parlamentu. S vyhladnutými žalúdkami sme sa presunuli do reštaurácie na chutný obed. Ako sa hovorí, najlepšie prekvapenia sú tie najmenej očakávané. To sa potvrdilo v momente, keď sme pri odchode zazreli novinára a šéfredaktora časopisu Týždeň Štefana Hríba. Nasledovala spoločná

fotografia, krátka debata. Naše kroky potom pokračovali na Bratislavský hrad. Počasie nám prišlo a mali sme možnosť si dosýta vychutnať pohľad na panorámu mesta. Celú exkurziu sme zavřšili obhliadkou Národnej rady SR. Nahliadli sme do rokovacej sály, kde sa nám ochotne venoval poslanec NR SR za stranu OĽANO Eduard Heger. Oboznámil nás s náplňou práce poslancov a s jednotlivými funkciami. Priestor sme dostali aj my a s nadšením sme mu kládli otázky. S hlavou plnou odpovedí sme sa mohli spokojne rozlúčiť s Bratislavou.

A čo povedať na záver? Krátko, múdro a stručne – bolo to jednoducho SUPER! Spoznali sme inšpiratívnych mladých ľudí, vyskúšali si svoje argumentačné zručnosti, rozšírili obzory či navštívili zaujímavé miesta. A čo je najdôležitejšie, prežili sme fajn chvíle a dokázali sme, že máme tímového ducha a sme schopní spoločných kompromisov.

Mária Kromková, IV.A
Viktória Fedáková, IV.A

Vlastná tvorba

Chvenie v rohu

Pozri, Bože, ten malý mravec si myslel,
že si postaví vlastné mravenisko.
Zase v kľbku posteľou objatý
líha si večer pod mesačný svit.
Kedysi by zamieril najmenej do 30 postelí,
ale dnes nie a už nikdy znova.

Teda pokiaľ ho nechytí tá tmavá ligotavá líška,
čo len krúži ako mraky a naznačuje dážď,
až nakoniec odíde a nechá sucho,
po ktorom ja nemôžem už rásť.
Ale rastie ten smútok pred očami ako dieťa.
Tak rýchlo a bolestivo.
Vďaka tebe sa všetko hýbe, ale do záhuby.
Dala si mi pocit dôležitosti a teraz ma ním bičuješ.
Samota nalepená ako obľúbený plagát na stene.
Návod na nový život je v inom jazyku.
Už nikdy neucítim tvoj atramentový stisk.

Pozri, Bože, rozmýšľam o nej viac ako o tebe.
A stále sa mi to deje.
Trápim sa balením darčiekov a potom ich vyhadzujem z okna.
„Nech sa páči - mikrovlnka!"
A potom jem studené jedlo.
Alebo ich dávam pod stromček a neskôr mi dôjde,
že vlastne bývam sám.

Zatvorený kufor,
kľúč hodený do rieky spomienok.
Vravia, že len blázon by ho šiel hľadať.
No ja plávam a svietim si vierou v lásku,
lebo v mojom mravenisku chýba kráľovná.

Ležím ti v dlaniach

Cítim zlosť z toho,
jak žongluješ rukami, keď tam držiš
moju budúcnosť.

Ona nechodila, pokiaľ som jej neukázal dno.
Usteliť si moju dušu a prikrývať sa mojím snom.
A nie, ja nemám pocit, že som posadnutý bolesťou,
to skôr tá bolesť je posadnutá mnou.

poďme
 nechajme sa unášať vetrom
 len tak spolu s vločkami
 bez obáv

so snami v nás
 s povinnosťami v oblakoch
 s prázdnu hlavou a
 plnou odvahy
 len tak
 veď nemáme sa čoho báť

plávať nočnou oblohou
 s hviezdami sa zhovárať
 a lásku nachádzať
 Áno
 tu lásku medzi nami
 plašiť hlasom ženským
 bojazlivé vtáky

bežať po neviditeľnej zemi
 a nevstúpiť do žiadnej mláky

je to túžba v nás
 byť súčasťou mrakov
 a vykričať si do vesmíru
 hlas
 vidieť svet z perutí
 vnímať prúd vlažného vzduchu
 Nebáť sa!
 len s radosťou sa rútiť

Šprintujúce podnety

Rozutekané myšlienky
 nestíhajú normy šprintu.
 Bežia bez subjektívnej zámienky,
 akoby bez zmyslu plného rytmu.

Navykli si na výšku tempa,
 no stále nevedia dôvod, prečo cválajú.
 Až kým nezačujú chlácholenie vetra,
 zrazu pauzu na vydýchanie si dávajú.

Tíšina ich z miery vyvádza
 v hĺbine zachytenia.
 Tlmené tóny ticho sprevádza,

zmysly strácajú v momente prebudenia.
 Kotúľavé slzy,
 spomienky plodného dažďa,
 smelé mocné túžby
 alebo túžba vyskakovať z plášťa.

Zberať sa do bojiska.
 Ba aj záblesk clivej noci.
 Smiech z plného hrdlička.
 Čas, kedy už niet pomoci.

Skrze túto ozvenu
 zavčasu sa prebúdzam.

Túžba

Kiežby naša lúbošť nebola len hláska,
 čo štartuje slová na začiatku riadku.

Kiežby to bola pikantná láska,
 čo znamená správať sa bez poriadku.

